

Tillsynsprotokoll

Rökförbud på utomhusområden i kollektivtrafiken

6 kap. 2 § 4 p. lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Exempelmall på protokoll för noteringar vid tillsynsbesöket. Kan kompletteras med fritext i ett separat dokument.

Vi rekommenderar att du läser Folkhälsomyndighetens *Vägledning för tillsyn av rökfria utomhusmiljöer* innan du påbörjar tillsynen.

1. Tidpunkt för tillsynsbesöket

Datum, månad och år

Besöket pågick från klockan _____ till klockan _____

Tillsynshandläggarens namn

Telefon _____ E-post _____

2. Tillsynsobjektets kontaktuppgifter

Namn på den ansvarige (kommun eller företag)

Besöksadress _____ Postadress _____

Telefon _____ E-post _____

Kontaktpersonens namn och titel

Telefon _____ E-post _____

Ansvarig nämnd/ägare _____ Org.nr _____

Postadress _____ Postnummer och ort _____

Telefon _____ E-post _____

3. Inledande uppgifter

Tillsynsbesöket sker

Oanmält

Föranmält

Besöket är ett uppföljande tillsynsbesök

Nej

Ja, se tidigare protokoll med nr

Under tillsynsbesöket deltar utöver tillsynshandläggaren

(Namn och roll)

(Namn och roll)

Fotodokumentation sker under tillsynsbesöket

Ja

Nej

4. Rökfri miljö i kollektivtrafiken

Busshållplats

Perrong

Busstorg

Taxizon

Väntkur

Annat (beskriv)

Stationsbyggnad

5. Det rökfria området

Är området tydligt avgränsat?

Ja

Nej

Om området inte är tydligt avgränsat, är den ansvarige och tillsynsmyndigheten överens om sträckningen?

Ja

Nej

Om nej, beskriv:

6. Entréer

Finns det entréer till lokal eller annat inomhusutrymme som resande med kollektivtrafiken har tillträde till?

Ja

Nej

7. Ansvarskrav utifrån rökförbudet

Informerar den ansvarige tydligt om rökförbudet genom skyltning?

Ja

Nej

Om nej, beskriv:

Förekommer sådant som vilseleder om rökförbudet?

Rökruta

Askkoppar

Annat, beskriv:

På vilket sätt övervakas rökförbudet?

Den som ansvarar för rökförbudet har utsett personal som kontrollerar att det inte röks inom området.

På annat sätt, beskriv:

Hur hanteras överträdelse av rökförbudet?

Beskriv:

8. Iakttagelser av rökning under tillsynsbesöket

Uppmärksammas rökning inom området under tillsynsbesöket?

Ja

Nej

Om ja, beskriv:

Finns det under tillsynsbesöket andra indikationer på att rökning förekommer inom området?

Ja

Nej

Om ja, beskriv:

9. Frivilliga åtgärder

Hur (utöver genom skyltning) informerar den ansvarige om rökförbudet?

Informationsblad etc. till personal.

Personalmöten.

Skyltar med kontaktuppgifter till den ansvarige och/eller tillsynsmyndigheten.

Skyltar med avbildning av de rökdon (exempelvis cigarett, pipa, e-cigarett) som omfattas av rökförbudet.

Annat, beskriv:

Har den ansvarige upprättat något av följande dokument:

Policydokument för rökförbudet i kollektivtrafiken

Handlingsplan vid överträdelse av rökförbudet.

Annat, beskriv:

Tillsynshandläggarens anteckningar i övrigt under tillsynsbesöket

Bilaga – bakgrund till det som tas upp i protokollet

Informationen nedan är till dig som är tillsynshandläggare på kommunen.

Läs gärna igenom frågorna i protokollet och den tillhörande informationen innan tillsynsbesöket, så att du är förberedd på vilka saker du bör ta upp och kontrollera.

1. Tidpunkt för tillsynsbesöket

Information om tidpunkt för tillsynsbesöket och hur länge det pågår är grundläggande i ett tillsynsprotokoll av rent administrativa skäl.

2. Tillsynsobjektets kontaktuppgifter

Av 6 kap. 8 § LTLP följer att det är ägaren eller den som på annan grund disponerar över marken som ansvarar för att upprätthålla rökförbudet.

Utomhusområdena för kollektivtrafik är i stor utsträckning belägna på kommunal mark. I de fallen anses kommunen ansvarig för att upprätthålla rökförbuden. Det är i så fall en kommunal nämnd med ansvar för kollektivtrafiken som ska anges här.

Även det ansvariga utförarföretaget (exempelvis buss- eller tågföretaget) bör dock enligt Folkhälsomyndighetens uppfattning kunna ha visst ansvar.

Vidare kan privata fastighetsägare vara ansvariga för att upprätthålla detta rökförbud i egenskap av ägare av stationsbyggnader, vänthallar och liknande.

Vem som är ansvarig bör utredas innan tillsynen äger rum.

3. Inledande uppgifter

Ett tillsynsbesök kan göras föranmält eller oanmält. Oanmälda besök kan exempelvis göras om tillsynsmyndigheten i ett beslut har förelagt den som är ansvarig för verksamheten att göra något senast ett visst datum, eller när man snabbt vill ha en översiktlig bild av tillsynsobjektet.

Fotografering kan underlätta för såväl tillsynshandläggarens som förvaltningsdomstolens bedömning (om ärendet överklagas dit).

Genom fotografering kan man exempelvis dokumentera att rökning förekommer på en viss plats, att rökförbudsskyltarna är bristfälliga eller att det finns askkoppar, rökrutor eller annat som kan vilseleda om rökförbudet. Man bör dock inte fotografera personer som uppehåller sig på platsen.

4. Rökfri miljö i kollektivtrafiken

Det finns en rad rökfria utomhusmiljöer i kollektivtrafiken och uppräknningen under denna rubrik ska inte ses som uttömmande.

5. Det rökfria området

Rökförbud gäller inom de utomhusområden som resenärer behöver nyttja för att kunna använda kollektivtrafiken. Om sträckningen för en rökfri utomhusmiljö är oklar är det alltså viktigt att klargöra det i tillsynsärendet. Läs mer om detta i vägledningen.

Läs också i vägledningen hur Folkhälsomyndigheten bedömt räckvidden för de rökfria miljöer som kan förekomma i kollektivtrafiken.

Utöver den markerade eller fastställda avgränsningen för en rökfri miljö går det inte att ingripa med stöd av LTLP.

6. Entréer till lokaler dit allmänheten har tillträde

Stationsbyggnader, vänthallar och liknande kan behöva användas av den som reser med kollektivtrafiken. Entréerna till sådana lokaler och utrymmen som allmänheten har tillträde till omfattas av rökförbudet vid entréer (6 kap. 2 § p. 10 LTLP).

7. Ansvarskrav utifrån rökförbudet

I 6 kap. 9 § LTLP finns ett krav på att informera om rökförbudet genom bland annat tydlig skyltning. Skyltarna bör enligt Folkhälsomyndigheten vara så stora att en genomsnittlig person inte kan undgå att lägga märke till dem. För vidsträckta områden i kollektivtrafiken kan det enligt Folkhälsomyndigheten behövas flera skyltar för att uppfylla kravet på tydlighet.

Ansvarer innebär även ett krav på att ta bort askkoppar och annat som antyder att rökning är tillåten. Även i övrigt gäller det att vara vaksam på sådant som kan vilseleda om rökförbudet. Om det finns föremål som uppenbarligen används som askkoppar (exempelvis krukor) bör de märkas med skyltar om rökförbudet. Om en busschaufför eller en tågvärd röker i ett rökfritt område kan det också vilseleda om rökförbudet.

I ansvaret att upprätthålla rökförbudet ingår även att stoppa pågående rökning genom att ingripa med information och tillsägelser. Om någon trots tillsägelse röker där rökning inte är tillåten, får personen avvisas. Observera dock att kommunen i egenskap av tillsynsmyndighet under inga förhållanden ansvarar för att upprätthålla rökförbudet i en rökfri miljö. Tillsynsmyndighetens uppgift är endast att kontrollera att den ansvarige uppfyller sin skyldighet att upprätthålla rökförbudet.

Av intresse vid tillsynen är också att få veta hur ansvarskraven överlag uppfylls – även om det inte förekommer någon rökning just vid tillsynstillfället.

Läs mer om ansvaret i Folkhälsomyndighetens Vägledning för tillsyn av rökfria utomhusmiljöer!

8. Tillsynshandläggarens iakttagelser av rökning under tillsynsbesöket

Förekommer rökning på platsen under tillsynsbesöket?

Även om rökning inte förekommer på platsen vid tillsynstillfället, kan man ibland av omständigheterna dra slutsatser att rökning ändå förekommer där. Exempel på sådana indikationer är fimpar och cigarettpaket som samlats på marken.

9. Frivilliga åtgärder

Under punkt 7 beskrivs vad som krävs av huvudmannen för att sköta sina skyldigheter enligt reglerna om rökfria miljöer. Inget hindrar dock att huvudmannen går längre än så för att främja efterlevnaden av rökförbudet, exempelvis genom förebyggande åtgärder såsom en tobakspolicy där frågor av detta slag avhandlas.

Andra frivilliga åtgärder

Det är enligt Folkhälsomyndighetens bedömning bra om det finns kontaktuppgifter till den ansvarige inom det rökfria området om någon vill göra denne uppmärksam på att ett rökförbud överträds. Även kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten kan vara till hjälp för att upprätthålla rökförbudet. Allmänheten har då lättare att agera i stunden om någon överträder ett rökförbud.

Det finns inget krav på att man ska avbilda de rökdon (exempelvis cigarett, pipa, e-cigarett) som omfattas av rökförbudet. I miljöer där annan form av rökning än tobaksrökning konstaterats vara vanlig – exempelvis användning av e-cigaretter – kan det dock enligt Folkhälsomyndigheten vara en idé att med bilder göra det tydligt att även sådan rökning omfattas av rökförbudet.

För att göra det extra tydligt var rökförbudet gäller kan det enligt Folkhälsomyndigheten också vara en idé att på skylten precisera vilket område som avses. Exempelvis ”Rökning är förbjuden på hela busstorget”.

Annat sätt att informera om rökförbudet kan exempelvis vara på en webbplats.

Åtgärder som går längre än lagens krav är frivilliga och kan inte bli föremål för kommunens tillsyn. Kommunens tips om dem utgör heller inte myndighetsutövning. Även om det alltså ligger utanför tillsynsuppdraget, är det ändå bra att huvudmannen informeras om möjligheten att införa sådana frivilliga åtgärder.

Övrig information och stöd för arbetet

Tillsynsvägledning och informationsmaterial om rökfria miljöer hittar du på Folkhälsomyndighetens webbplats.

[Vägledning för tillsyn över rökfria miljöer \(www.folkhalsomyndigheten.se\)](http://www.folkhalsomyndigheten.se)

För ytterligare råd och stöd om tillsyn av rökförbudet, kontakta länsstyrelsen i ditt län.